

*
دُورای دُورِ آموزشِ عودِ

جمهرِ صغیرِ

سرشناسه	: صغیر، نجمه، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور	: دوره دوم آموزش عود/نجمه صغیر.
مشخصات نشر	: مشهد : واژیران، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۳ص.: مصور+پارتیسیون.
شابم	: ۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۶۷۵-۴-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: عود -- آموزش
	oud -- Instruction and study
	موسیقی برای عود--پارتیسیون
	Oud music --- Scores and parts
رده بندی کنگره	: MT۶۴۰/۳
رده بندی دیویی	: ۷۸۹/۷۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۹۲۷۶۴۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

دوره ی دوم آموزش عود

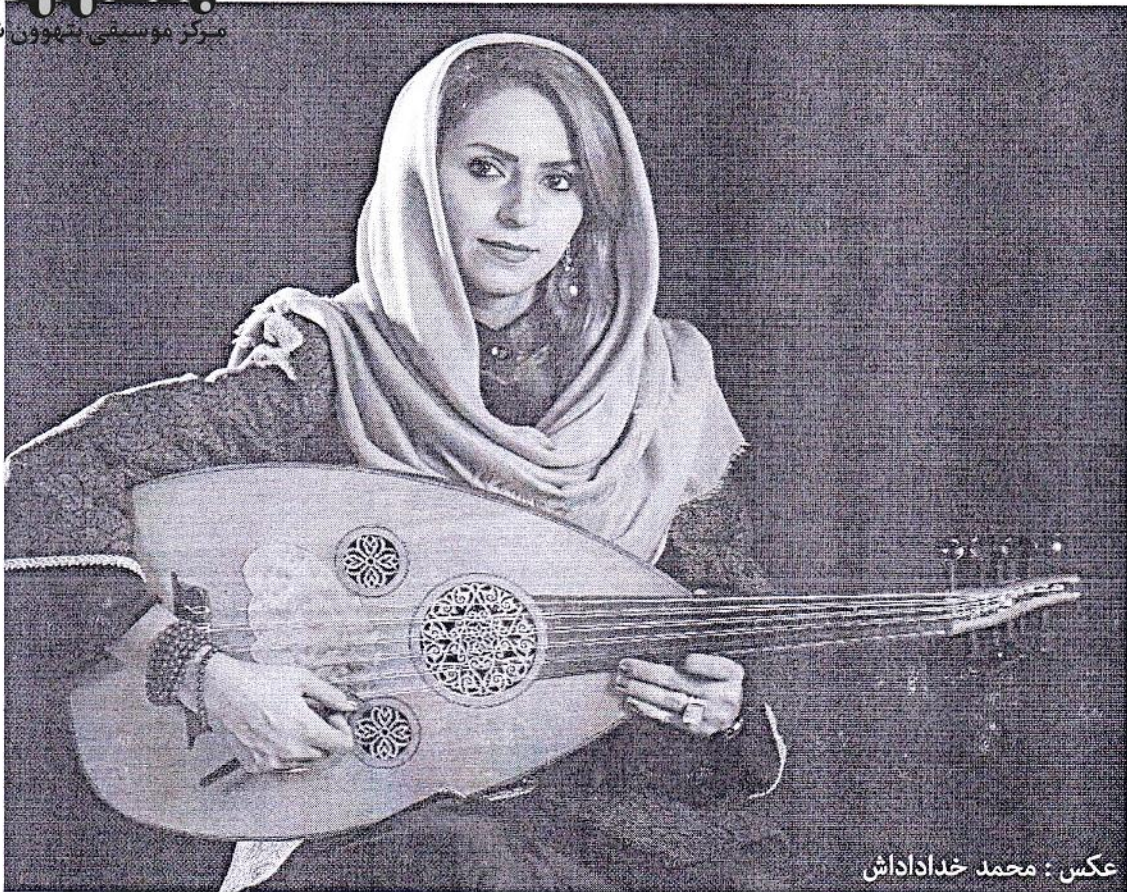
- تألیف : نجمه صغیر
 طرح روی جلد : سپیده محمدی
 نت نویسی : نجمه صغیر ، دلارام نوده فراهانی
 صفحه آرایبی : دلارام نوده فراهانی
 ناشر : واژیران
 چاپ و صحافی : ایران کهن
 نوبت چاپ : اول-۱۴۰۱
 شمارگان : ۳۰۰ جلد
 قیمت : ۱۵۰۰۰۰ تومان
 شابم : ۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۶۷۵-۴-۵

مرکز پخش : تهران، فروشگاه اورنگ، ۰۲۱-۷۷۵۳۶۵۷۱ / ۰۲۱-۷۷۶۴۷۱۴۲

تهران، آموزشگاه موسیقی وزیری، ۰۲۱-۸۸۷۸۴۹۸۸

صفحه	فهرست مطالب	صفحه	فهرست مطالب
۳۵	ماهور سل	۶	پیشگفتار
۳۵	تمرین عجم	۸	نغمه و فاصله
	اصفهان / نهاوند / سلطانی یگانه / هدایون / حجاز	۱۱	مفهوم مقام در موسیقی
۳۷	گام اصفهان و فواصل میان نغمه ها	۱۵	علائم تغییر دهنده
۳۸	تمرین در اصفهان سل	۱۶	علائم و نشانه ها
۳۹	ترانه لما بدا یتثنی	۱۷	پوزیسیون ها در عود
۴۰	پیش درآمد اصفهان		ماهور / عجم
۴۲	گلیساندو و ویراسیون ۱	۱۹	گام ماهور و فواصل میان نغمه ها
۴۳	گلیساندو ۲	۲۰	ماهور ۱
۴۴	اویون هاوا	۲۱	ماهور ۲
۴۵	اصفهان سل پوزیسیون چهارم و پنجم	۲۲	رنگ ماهور
۴۶	رنگ غنی و فقیر	۲۳	ماهور ۳
۴۸	لونگا سلطانی یگانه	۲۴	بندباز (بخش اول)
۴۹	سیرتو یگانه	۲۵	دوبل نت و آکورد
۵۰	تمرین در اصفهان Do	۲۵	تمرین آکورد و دوبل نت
۵۱	نهاوند	۲۶	پرش اکتاو
۵۱	اندوه	۲۶	تمرین در پرش اکتاو
۵۲	سماعی نهاوند	۲۷	بندباز (بخش دوم)
۵۳	سیرتو نهاوند	۲۸	ماهور ۴
۵۴	به زندان	۲۹	ماهور ۵
۵۵	سیرتو سلطانی یگانه	۳۰	تریل
۵۶	ضربی حجاز	۳۱	آهنگ مادر
		۳۲	ماهور سل (جمیل بشیر)
		۳۳	سماعی ماهور

صفحه	فهرست مطالب	صفحه	فهرست مطالب
	چهارگاه / حجاز کار شدی عربان		شور / بیات / عشاق / صبا / دشتی / بیات ترک / راست
۸۶	گام چهارگاه و فواصل میان نغمه ها	۵۸	گام شور و فواصل میان نغمه ها
۸۷	گام چهارگاه سل در دو اکتاو	۵۹	گام شور سل در دو اکتاو
۸۷	چهارگاه ۱	۶۰	شور ۱
۸۸	آهنگ سلام	۶۱	مضرب پروانه
۹۰	چهارگاه ۲	۶۲	چهارمضرب شور
۹۱	هزاردستان	۶۳	تکیه بدون مضرب ۱
۹۳	چهارگاه ۳	۶۳	تکیه بدون مضرب ۲
۹۴	دخترک ژولیده (۱)	۶۴	تصنیف مرغ شب
۹۵	دخترک ژولیده (۲)	۶۵	رنگ دشتی
۹۷	دخترک ژولیده (۳)	۶۶	شور ۲ (پوزیسیون سوم و چهارم)
۹۸	ضربی چهارگاه	۶۷	به یاد گذشته
۹۹	رنگ زنگوله	۶۸	تمرین دشتی
۱۰۰	سماعی حجازکار کرد	۶۹	دختر چچنی
۱۰۱	سماعی شدی عربان	۷۰	سماعی عشاق
		۷۲	دو ضربی ترک
		۷۴	مختصری در باب زندگی عبدالقادر مراغه ای
		۷۵	نقش راست
		۷۸	تصنیف آمد نسیم صبحدم
		۸۰	سماعی راست
		۸۲	سماعی بیات
		۸۴	سماعی صبا

نجمه صغیر

۱۳۶۱ شیراز

کارشناس نوازندگی از دانشگاه هنر تهران

هنرآموخته استاد کیوان ساکت (سه تار)، محمدرضا ابراهیمی (عود-ایران)، یوردال توکجان (عود-ترکیه)، مَعْنی جهاد (عود-عراق)، دکتر آرش محافظ (مبانی موسیقی ایرانی در دوران عثمانی و تیموری)، فرید خردمند (مبانی وزن در تصانیف قدیم ایران)

مؤلف کتاب «آموزش مقدماتی عود»

مؤلف کتاب «مشق عود» (۶۰ تمرین کاربردی برای عود)

موسیقی ما مانند همه تمدن‌های دیرین دیگر، پیشینه‌ای بس کهن دارد ولی نخستین اخبار و اطلاعات موجود در این باره مربوط به دوران بهرام پنجم، یکی از شاهان دوران ساسانی است. گزارش‌ها و روایاتی وجود دارد که اگر هم اغراق آمیز باشند، دست کم بیانگر این هستند که موسیقی در آن دوران جزء ملزومات حتمی زندگی نیاکان ما بوده است.

خنیاگری به نام باربد در دربار خسرو پرویز ساسانی به چنان رتبه‌ای از خلاقیت و مهارت رسید که توانست بدون استفاده از شعر و کلام چنان موسیقی بسازد که مخاطبش مفهومی کاملاً مشخص و شفاف را از آن دریافت و برداشت کند.

نخستین طبقه بندی موسیقی به وسیله همین باربد شکل گرفت. او آهنگ‌هایش را در سه گروه خسروانی‌ها، لحن‌ها و دستان‌ها تنظیم کرد و به این ترتیب که هفت خسروانی را متناسب با روزهای هفته، سی لحن را متناسب با روزهای ماه و سیصد و شصت دستان را متناسب با روزهای سال قرار داد.

پس از گذشت دو سه قرن همه بنیادهای پیشین موسیقی، همچون بنیادهای دیگر دوران پیش از اسلام فرو ریخت و دگرگون گشت و نظام موسیقی نه بر پایه خسروانی و لحن و دستان بلکه بر اساس «مقام» تعریف و تبیین شد. معماران اصلی این نظام، نظریه‌پردازان و موسیقی‌دانانی چون ابونصر فارابی و صفی‌الدین ارموی بودند. طبقه بندی موسیقی این دوران که تا حدود هفت هشت سده بعد برقرار بود، بر اساس دوازده مقام مبنایست و چهار شعبه منفک از مقام‌ها و شش آواز مرتبط با مقام‌ها شکل گرفت.

یکی از مفاهیم مقام، اقامت کردن است و بنابراین در تعریف مقام موسیقی می‌توان گفت «چگونگی جای‌گیری نت‌ها در بستر صوتی، مقام (مقام بالقوه) نامیده می‌شود».

معمولاً بسترهای صوتی بیشتر ملل محدوده‌ای یک اکتاوی را در برمی‌گیرد اما باید اضافه کنیم که چنین پیش‌شرطی برای فعلیت یافتن و اجرایی شدن یک مقام موسیقی کافی نیست دو عامل دیگر نیز باید در این راستا منظور شوند تا مقامی بتواند به کیفیت موسیقایی و محصولی شنیداری تبدیل شود ولی گفت‌وگو درباره این عوامل را به مجال دیگری موکول می‌کنیم.

منظور شوند تا مقامی بتواند به کیفیت موسیقایی و محصولی شنیداری تبدیل شود ولی گفت‌وگو درباره این عوامل را به مجال دیگری موکول می‌کنیم.

مولوی اسامی دوازده مقام اصلی موسیقی زمانه‌اش را در شعری گنجاده است:

ای چنگ پرده‌های سپاهانم آرزوست

وی نای ناله خوش سوزانم آرزوست

در پرده حجاز بگو خوش ترانه‌ای

من هدهدم صغیر سلیمانم آرزوست

از پرده عراق به عشاق تحفه بر

چون راست و بوسلیک خوش الحانم آرزوست

آغاز کن حسینی زیرا که مایه گفت

کآن زیر خرد و زیر بزرگانم آرزوست

در خواب کرده‌ای ز رهاوی مرا کتون

بیدار کن به زنگله‌ام کآنم آرزوست

این علم موسیقی بر من چون شهادت است

چون مؤمنم شهادت و ایمانم آرزوست

جدای از اینکه شاعر به ناچار و به ضرورت شعر، شکل اصلی واژگان را تغییر داده، روایت او در ذکر یک نام یعنی «مایه» با آنچه موسیقی‌دانان معاصرش بیان کرده‌اند متفاوت است. چنین تفاوت‌هایی در عنوان نواهای موسیقی‌مان را نباید موضوعی عجیب بدانیم زیرا حتی امروز، هم در روایات نام و محتوای گوشه‌های موسیقی، چه در ردیف اشخاص گوناگون و چه در مکاتب موسیقی، تفاوت چشمگیری دیده می‌شود.

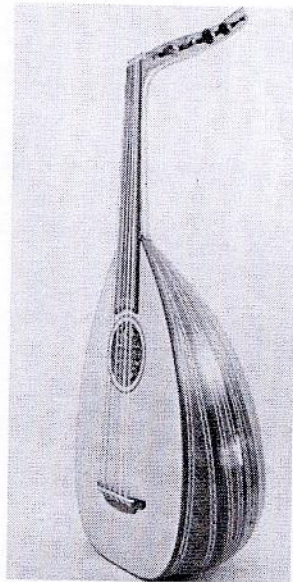
۲۱. بسته نگار (در نزد بعضی متأخران : نوزوز عجم) ۲۲. روی عراق (به نظر مراغی : اصفهانک)

۲۳. خوزی (در نزد بعضی متأخران : نشابورک) ۲۴. محیر

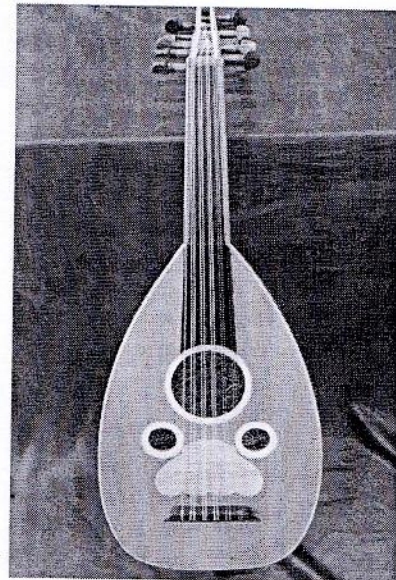
عناوین بیست و چهار شعبه نیز (غیر از ركب) مثل همه نام‌های دوازده مقام اصلی ، چه به صورت اصیلشان و چه با اندکی تغییر و تحریف ، در ردیف موسیقی امروز دیده می‌شوند ولی جایگاهی جدید دارند مسلماً با محتوایی متفاوت از شکل قدیمشان اجرا می‌گردند (طهماسبی، ارشد: سیر در سیاره‌ها، ۱۴۰۰).

مقام های اصلی در موسیقی شرق

۱. صبا ۲. نهاوند ۳. عجم ۴. بیات ۵. سه گاه ۶. حجاز ۷. راست ۸. کرد

بربت

عود ایرانی

علائم و نشانه ها

- مضرب راست: حرکت مضرب از بالا به پایی
- مضرب چپ: حرکت مضرب از پایین به بالا
- مضرب دوبل: نواختن دو مضرب راست و چپ بر روی یک نت
- عدد درون دایره نشانه‌ی شماره‌ی سیم است.
- مضرب ریز: راست و چپ تند و پشت سرهم بر روی یک نت
- نت لاغر: نواختن بدون مضرب
- تکیه: اشاره با یک مضرب به نت پس از خود
- نواختن در یک اکتاو بالاتر (زیرتر)
- نواختن در یک اکتاو پایین تر (بم تر)
- نواختن روی سیم بم

Oud course, second book

"Najmeh Saghir"

